

UNIVERZITA KARLOVA

PRÁVNICKÁ FAKULTA

ÚSTAV PRÁVA AUTORSKÉHO, PRÁV PRŮMYSLOVÝCH A PRÁVA  
SOUTĚŽNÍHO



# MAJETKOVÁ PRÁVA AUTORSKÁ

Diplomová práce

Rok zpracování: 2008

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Alexandra Wünschová Pujmanová

Diplomantka:

Zuzana Baloghová

5. ročník

Žlaby 14

040 01 Košice

Slovenská republika

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

.....

Zuzana Baloghová

Ráda bych poděkovala paní JUDr. Alexandře Wünschové Pujmanové za odborné vedení této diplomové práce, poskytnuté konzultace a pomoc při výběru odborné literatury.

# OBSAH

<b>1. ÚVOD .....</b>	<b>4</b>
<b>2. PRÁVNÍ ÚPRAVA .....</b>	<b>5</b>
2.1 Vnitrostátní právní úprava .....	5
2.2 Související předpisy.....	6
2.3 Dokumenty Evropských společenství.....	7
2.4 Mezinárodní úprava .....	9
2.5 Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO).....	10
<b>3. AUTORSKÉ PRÁVO .....</b>	<b>11</b>
3.1 Pojem autorského práva.....	11
3.2 Základní pojmy.....	11
3.3 Vznik autorského práva .....	18
3.4 Obsah autorského práva .....	20
<b>4. MAJETKOVÁ PRÁVA AUTORSKÁ .....</b>	<b>22</b>
4.1 Obecně.....	22
4.2 Právo dílo užit .....	22
4.2.1 Rozmnožování.....	24
4.2.2 Rozšiřování.....	24
4.2.3 Pronájem .....	25
4.2.4 Půjčování.....	26
4.2.5 Vystavování .....	27
4.2.6 Sdělování veřejnosti .....	27
4.3 Mimosmluvní instituty užití díla .....	35
4.4 Jiná majetková práva .....	36
4.4.1 Právo autora na odměnu při opětovném prodeji originálu díla uměleckého .....	37
4.4.2 Právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu .....	39
4.5 Trvání majetkových práv autorských.....	42
4.6 Dědění majetkových práv autorských.....	44
<b>5. LICENČNÍ SMLOUVA .....</b>	<b>45</b>
<b>6. ZÁVĚR.....</b>	<b>52</b>
<b>7. BIBLIOGRAFIE .....</b>	<b>53</b>

# 1. Úvod

Motivací k sepsání diplomové práce s tématem „Majetková práva autorská“ mi byl především můj osobní zájem o tuto právní oblast, která asi souvisí obzvláště s její dynamičností. Oblast práva autorského a stejně tak jeho součást právo majetkové autorské je neustále rozvíjející se. Je možné to spatřovat především u četných novelizací autorského zákona v posledních letech, a to zejména s cílem přiblížit českou právní úpravu právu komunitárnímu a mezinárodnímu.

Kladu si za cíl vytvořit práci, která by směřovala k pochopení základních institutů autorského práva a práv majetkových vůbec, práci schopnou poskytnout jistý nadhled v daném oboru. Zaměřila jsem se na popis stávající právní úpravy oblasti majetkových práv autorských a na jejich místo v oblasti práva autorského a také soukromého. V úvodních kapitolách rozebírám prameny právní úpravy autorského práva v České republice a na evropské a mezinárodní úrovni. Kapitola č. 3 je věnovaná základním institutům autorského práva vůbec, rozebírám základní pojmy, vznik a obsah samotného autorského práva. Samostatnou kapitolu, kapitolu č. 4 jsem věnovala majetkovým právům autorským, zaměřila jsem se na jednotlivé způsoby užití díla, jejich charakteristiku a věnuji se taky jiným majetkovým právům. Je možné říci, že kapitola č. 4 je jistým jádrem mé diplomové práce, kde jsem se snažila komplexně postihnout práva majetková autorská. Licenční smlouvě, jako zvláštnímu smluvnímu typu, využívanému zejména v oblasti majetkových práv autorských, vymezuji samostatnou kapitolu č.5; samostatnou kapitolu jsem zvolila zejména vzhledem k její důležitosti v popisované oblasti.

## 2. Právní úprava

### 2.1 Vnitrostátní právní úprava

Právní předpisy České republiky jsou hierarchicky uspořádány na základě různé právní síly. Základem jsou zákony, zákony ústavní a zákony. Na vrcholu hierarchie stojí ústavní zákony s nejvyšší právní silou. Ti jsou směrodatné pro všechny ostatní prameny práva, musí být s nimi v souladu, tedy jsou jim podřízeny. V zájmu právní jistoty by neměli podléhat příliš častým změnám. Zákony se pak rozumějí i jednotlivé zákoníky, ty tvoří jistou podstatu právního řádu. Na základě zákona jsou pak vydávány právní předpisy nižší právní síly, předpisy podzákonné, prováděcí.

Základem právní úpravy, právním předpisem s nejvyšší právní silou, je Ústava a Listina základních práv a svobod, která je samotnou Ústavou prohlášena za součást ústavního pořádku České republiky. S ohledem na právo autorské je důležitý čl. 34 odst. 1 Listiny<sup>1</sup>, který je ústavním základem pro úpravu tvůrčí duševní činnosti a její soukromoprávní ochranu.

Autorské právo je součástí práva soukromého, je *lex specialis* k právu občanskému, obecná úprava je tedy obsažena v občanském zákoníku - zákon č. 40/1964 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Ten se použije pouze podpůrně, ve věcech neupravených zákonem autorským.

Autorské právo tvoří poměrně samostatnou, uceleně upravenou právní oblast. Jeho zvláštní úpravě se věnuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících (autorský zákon). Pro řešení vztahů vzniklých při tvoření a uplatňování autorských děl se užije úprava podle autorského zákona. V případě, že

---

<sup>1</sup> Práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.

autorský zákon danou oblast nepokrývá, užíje se ustanovení občanského zákoníku. Pokud není možno užít ani jednu z metod, postupuje se podle analogie.

Podle § 1 autorského zákona jsou předmětem úpravy

- práva autora k jeho autorskému dílu,
- práva související s právem autorským,
- právo pořizovatele k jím pořízené databázi,
- ochranu práv podle tohoto zákona,
- kolektivní správu práv autorských a práv souvisejících s právem autorským.

Právy souvisejícími s právem autorským zákon rozumí

- práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu,
- právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu,
- právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu,
- právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání,
- právo zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv a
- právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu.

## **2.2 Související předpisy**

Pro úpravu vztahů autorského práva se dále užíje úprava předpisů vydaných k provedení autorského zákona nebo s ním souvisejících, např.:

- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

- zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů (zákon o audiovizi)
- zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích (vydavatelský zákon)
- zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (tiskový zákon)
- zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (mediální zákon)
- zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 478/1992 Sb. o užitných vzorech, ve znění pozdějších předpisů

### **2.3 Dokumenty Evropských společenství**

Česká republika je členem Evropské unie od roku 2004, vyplývá z toho množství závazků, kromě jiného uzpůsobit právní normy normám EU. Cílem je vytvořit jistý jednotný právní systém. Projevuje se to harmonizací národních právních úprav se směrnicemi Evropských společenství, primárními právními akty. Evropská úprava je v oblasti práv autorských a práv souvisejících kompromisem mezi pojetím kontinentálním a pojetím common-law, příkladem je čl. 2 směrnice o ochraně počítačových programů a čl. 4 směrnice o ochraně databází, kde nositelem práv k počítačovým programům a databázím může být jak osoba fyzická, tak i osoba právnická; dalším projevem je absence osobnostních práv na komunitární úrovni.<sup>2</sup>

---

<sup>2</sup> Dobřichovský, T. Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví, Linde 2004, str. 55



Na základě směrnice č. 91/250/EHS, o právní ochraně počítačových programů z roku 1991 se počítačovým programům poskytuje stejná ochrana jako dílům literárním; nevyžaduje se jedinečnost, jenom původnost.

Směrnice č. 92/100/EHS, o právu na pronájem a půjčování, jakož i o některých příbuzných právu autorskému v oblasti duševního vlastnictví z roku 1992 se věnuje půjčování a pronájmu autorských děl. Zajišťuje autorům podíl na užití jejich děl.

Směrnici č. 93/83/EHS, o koordinaci některých pravidel z oboru práva autorského a práv příbuzných právu autorskému vztahujících se na satelitní vysílání a kabelový přenos z roku 1993 je definováno autorské právo k satelitnímu vysílání, které pokrývá více než jednu zemi. Je zavedena kolektivní správa děl, která jsou šířena kabelovým přenosem a zavádí se systém udělování licencí k vysílání pro účely kabelového přenosu.

Směrnice č. 93/98/EHS, o harmonizaci ochranné doby práva autorského a některých práv autorských z roku 1993 prodlužuje ochrannou dobu na 70 let po smrti autora.

Podle směrnice č. 96/9/ES, o právní ochraně databází z roku 1996 se databázi i jejím jednotlivým dílům poskytuje ochrana samostatně. Databáze musí splňovat podmínku původnosti.

Směrnice č. 2001/29/ES, o harmonizaci některých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v Informační společnosti (Informační směrnice) z roku 2001 se věnuje především novému fenoménu a to právu internetovému, harmonizuje majetková práva autora, jež jsou svoji podstatou specifická pro prostředí informační společnosti.

Směrnice č. 2001/84/ES, o právu autora na odměnu z opětovného prodeje originálu uměleckého díla z roku 2001 se vztahuje na prodej prostřednictvím aukčních síní nebo galerií. Autorovi tak náleží při každém takovém opětovném prodeji odměna.

## **2.4 Mezinárodní úprava**

Česká republika je v této oblasti také vázaná mnoha mezinárodními dohodami. Mezinárodní úprava směřuje především k odbourání teritoriální omezenosti autorského práva, poskytnout ochranu také příslušníkům cizích států. Společnými zásadami, kterými se jednotlivé smlouvy řídí jsou zásada asimilace, univerzality, kompatibility a zásada minimální ochrany.

První a nejvýznamnější v této oblasti je Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886. Od roku 1886 prošla mnoha úpravami. Úmluvu spravuje od roku 1967 Světová organizace duševního vlastnictví. Česká republika je ní vázána od roku 1921, pařížským zněním od roku 1980. Smluvní státy Bernské úmluvy tvoří Unii na ochranu na ochranu autorských práv. Ta jako první zajistila mezinárodní význam autorských práv. Smyslem bylo zajistit i cizím dílům a autorům národní ochranu. Podle Bernské úmluvy k tomu, aby autor díla dosáhl jeho ochrany už není zapotřebí žádného zvláštního úkonu, neboť toto dílo je chráněno již samotným vytvořením. Jednotlivé národní právní řády však mohou pro své příslušníky stanovit specifické požadavky pro možnost ochrany.

Všeobecnou úmluvu o autorském právu z roku 1952 ze Ženevy, revidována v Paříži roku 1971 (Všeobecná úmluva). Česká republika se jí účastní od roku 1960. Účastnické státy úmluvy tvoří unii. Jde o úmluvu založenou na stejných zásadách jako předešlá Bernská úmluva, je ale obecnější, univerzálně přijatelná pro co největší počet států. Založila copyrightovou výhradu, autoři z členských států

s neformální ochranou jsou chráněni i v členských státech s ochranou formální. Pro státy, které jsou současně signatáři Bernské úmluvy, se této úmluvy neužije.

Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights – TRIPS) je nejkomplexnější smlouvou v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Přínos je nutno spatřovat zejména v zacházení podle nejvyšších výhod, zajištění vnitrostátního vynucení práv k duševnímu vlastnictví, podřízení řešení sporů mezi státy z TRIPS zvláštnímu mechanismu Světové organizace duševního vlastnictví.<sup>3</sup> Podle národního zacházení ve smyslu TRIPS se poskytuje občanům jiných členských států v oblasti ochrany práv k duševnímu vlastnictví stejné zacházení jako svým vlastním. Na základě zacházení podle nejvyšších výhod se pak občanům jiných členských států poskytuje výhoda poskytnuta občanům jiných zemí.

## **2.5 Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO)**

V mezinárodní rovině se ochraně práv duševního vlastnictví věnuje Světová organizace duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organization, WIPO) sídlící v Ženevě. Tato mezinárodní organizace byla založena roku 1970. Úmluvou o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, v roce 1974 se stala specializovanou agenturou OSN. Česká republika je jejím členem od roku 1993. Jejím cílem je podporovat ochranu duševního vlastnictví a zajišťovat spolupráci v oblasti ochrany duševního vlastnictví na celém světě zejména cestou přibližování jednotlivých národních legislativních předpisů. Spolu se Světovou obchodní organizací (WTO) je iniciátorem mnoha dohod v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Spravuje 23 mezinárodních smluv o právu k duševnímu vlastnictví, z nichž nejdůležitějšími jsou: Pařížská úmluva o ochraně průmyslového vlastnictví, Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl, Římská úmluva o ochraně práv výkonných umělců a další.

---

<sup>3</sup> Dobřichovský, T. Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví, Linde 2004, str. 30

## **3. Autorské právo**

### **3.1 Pojem autorského práva**

Autorské právo je součástí práva soukromého, je lex specialis k právu občanskému. Obecná úprava je tedy obsažena v Občanském zákoníku. Právo autorské je spolu s právy průmyslovými součástí jistého širšího komplexu, náleží k právům k duševnímu vlastnictví.

Pojem autorského práva se vykládá v dvojím smyslu, a to v objektivním a subjektivním. Autorským právem v objektivním slova smyslu se rozumí soubor právních norem, které upravují společenské vztahy vznikající při vytváření a společenském uplatnění autorských děl. Nejedná se tedy jenom o právní normy obsažené v autorské zákoně, ale taky o normy obsažené v jiných právních předpisech upravujících danou oblast. V subjektivním smyslu se autorským právem rozumí konkrétní oprávnění autora k ním vytvořenému dílu duševní činností.

### **3.2 Základní pojmy**

#### ***Dílo***

Aby se dílo stalo dílem autorským, musí splňovat předpoklady stanovené § 2 AZ. Podle § 2 odst. 1 zákona musí dílo splňovat jisté kumulativní znaky, dílo je výsledkem jedinečné tvůrčí činnosti autora, je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě a musí jít o dílo umělecké nebo vědecké. Tvůrčí činností se rozumí činnost duševní. Dílo je projevem fantazie a individuality autora. Vytváří tedy dílo jedinečné, dílo totožné nebo zaměnitelné neexistuje. Za dílo nemůže být považováno to, co existuje bez ohledu na autorovu tvůrčí činnost, to, co je už dáno

a autorovi tak nezbyvá prostor pro samostatnou činnost a jeho tvůrčí projev. Z díla musí být patrné, že jde o jistý projev jeho vnitra, individuality, tvořivosti. Vyjádření díla v jakékoli objektivně vnímatelné podobě je také vyjádření, které činí dílo objektivně sdělitelné, přístupné pro jistou blíže nespecifikovanou skupinu osob, které mají možnost se s dílem seznámit. Dílo nemusí být vnímatelné pro všechny, postačuje pokud je srozumitelné pro úzkou skupinu lidí. Jde např. o dílo zaznamenané v Brailově písmu, na notovém papíře apod. Pro splnění podmínky objektivně vnímatelného díla je důležitá samotná možnost daná veřejnosti na seznámení se s dílem, není rozhodující jestli tomu tak ve skutečnosti bude. Nezáleží ani na tom, či je vyjádření trvalé nebo dočasné, v hmotné nebo nehmotné podobě. Postačuje pokud bylo dílo realizované nějakou vnímatelnou formou.

Výčet děl v § 2 odst. 1 je pouze demonstrativní, obsahuje díla druhově všeobecně známá. Dílem tak může být dílo slovesné, hudební, dramatické, fotografické, audiovizuální atd.

Podle § 2 odst. 2 se za dílo považuje i počítačový program, databáze a fotografie, jde o taxativní vymezení druhů výtvorů. Jde o úpravu pod vlivem komunitárního práva. Ochrana podle autorského zákona se tak poskytuje i tzv. fiktivním dílům. Jsou to díla, které nejsou svou povahou jedinečné, ale původní. Vyžaduje se, aby šlo o autorův vlastní duševní výtvor. Je možné, aby vzniklo více totožných děl, na základě samostatné tvůrčí činnosti každého autora tak vzniknou díla, která jsou v podstatě stejná, může jít o počítačové programy k vedení účetnictví, fotografie Pražského hradu pořízené turisty.

Pod autorskoprávní ochranu spadá jak dílo dokončené, tak jeho jednotlivé fáze a části, včetně názvu a jmen postav. Musí ale splňovat podmínky stanovené § 2 odst. 1 a odst. 2. Není ale rozhodné, zda tyto části mohou být použity i samostatně. Poskytuje se jim ochrana bez ohledu na jejich vázanost k celku. K samostatnému užití částí díla je ale potřebný autorův souhlas ve formě smlouvy.

Stejná ochrana jako dílu autorskému se poskytuje taky dílu vzniklému tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně jeho překladu do jiného jazyka. Tyto díla se někdy nazývají díly odvozenými. Je nutné, aby splňovaly podmínky stanovené odstavcem 1 či 2. Podmínkou ochrany podle autorského zákona je tvůrčí zpracování autorem. Práva autora odvozeného díla jsou ale omezena právy autora původního a to podle § 12 odst. 1 AZ. Ke každému užití se vyžaduje smlouva s původním autorem. Od zpracování díla se odlišuje užití námětu, které je volné a tudíž není nutné autorovo svolení.

Autorský zákon poskytuje ochranu také dílům souborným. V § 2 odst. 5 je uveden demonstrativní výčet těchto děl. Jde o časopis, encyklopedii, výstavu atd. Ale aby spadali pod autorskoprávní ochranu je nutné, aby způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu splnili podmínky stanovené odst. 1 pro dílo autorské. Dílo souborné musí tedy být výsledkem jedinečné tvůrčí činnosti autora a musí být vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. Důležitým znakem díl souborných je, že každé dílčí dílo celku je schopno samostatné existence. Je tedy považováno za samotné dílo autorské.

Autorský zákon demonstrativním výčtem v § 2 odst. 6 stanoví to, co autorskoprávní ochrany nepoživá. Dílem podle autorského zákona není námět díla, myšlenka, postup, metoda atd. Jde o nehmotné statky, které nesplňují pojmové znaky autorských děl, statky, které nejsou způsobilé stát se autorským dílem. Při posuzování, zda jde o dílo autorské, či nikoliv, je směrodatné ustanovení § 2 odst. 1, neuvedení statku ve výčtu odstavce 6 ještě nutně neznamená, že se o dílo autorské jedná.

Jisté díla jsou z autorskoprávní ochrany vyloučena, i když splňují znaky autorského díla. Jde o výjimky podle § 3 ve veřejném zájmu. Do této skupiny patří dílo úřední a výtvoř tradiční lidové kultury. Úředním dílem se například myslí právní předpis, rozhodnutí, opatření obecné povahy i jejich úřední překlady. U výtvořů tradiční lidové kultury se předpokládá, že pravé jméno autora není

známo a nejde o dílo anonymní ani pseudonymní dále pak za předpokladu, že takové dílo není užíváno takovým způsobem, který by snižoval jeho hodnotu.

### *Autor*

Podle § 5 odst. 1 AZ je autorem fyzická osoba, která dílo vytvořila. V otázce autorství díla vychází autorský zákon z pojetí pravdivosti autorství. Jde o tradiční kontinentální pojetí. Podstatou tohoto pojetí je jistý duševný osobitý vztah konkrétního autora, fyzické osoby k ním vytvořenému dílu. Vyplývá z toho jistá závislost, jestli dílo vznikne, nebo nevznikne na tvůrčí činnosti samotného autora. S ohledem k tomuto pojetí se může autorem stát pouze osoba fyzická. Jenom ona může být originárním subjektem autorského práva. V tomto ohledu je nutno spatřovat rozdíl mezi kontinentální a angloamerickou úpravou autorství, kde se originárním subjektem autorského práva může stát i osoba právnická. Z toho vyplývá, že podle české právní úpravy je autorem, originárním subjektem autorského práva osoba, a to pouze osoba fyzická, která dílo vytvořila vlastní tvůrčí činností. A to i bez ohledu na způsobilost k právním úkonům. Tato skutečnost má vliv při realizaci autorových majetkových a osobnostních práv. Odvozeným subjektem se stává osoba, která právo autorské od autora nabyla. Odvozeným subjektem je i dědic autora.

Klasifikaci autora díla souborného je věnován § 5 odst. 2 AZ. Autorem díla souborného je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených. U souborného díla je autorem osoba, která jistým tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala obsah díla. Tento autor potřebuje k zařazení díla do souboru souhlas jeho autora. V případě neexistence souhlasu autorů jde o neoprávněné užití dílčích děl. Dochází tu k střetu práv autora díla souborného a autorů jednotlivých dílčích děl. Jde o dvě nezávislé formy tvůrčí činnosti a tedy i o dvě nezávislé autorská práva.

V české právní úpravě se uplatňuje zákonná domněnka autorství. Oporu má v samotném autorském zákoně, § 6. Na základě této domněnky je autorem díla fyzická osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v rejstříku předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem, není-li prokázán opak. Zákonná domněnka autorství se podle zákona neuplatní v případech, kdy je údaj v rozporu s jiným údajem takto uvedeným. Ustanovení § 6 se aplikuje také v případě, že autor při tvorbě neužívá jména vlastního, ale tvoří pod pseudonymem. Podmínkou ale je, aby autorem přijatý pseudonym nezbuzoval pochybnosti o autorově totožnosti. Podstatou domněnky je, že jistá skutečnost se považuje za existující. Osoba, které domněnka svědčí nemá povinnost své autorství dokazovat. Nutnost dokazování nastupuje až v případě neshody uvedených údajů, v případě, že nastanou pochybnosti o autorství. Dochází pak k dokazování autorství obvyklým způsobem. V tomto případě se jedná o domněnku vyvratitelnou, připouští se důkaz opaku, je možné ji vyvrátit. Důkazní břemeno nese osoba, která autorovo autorství popírá. Ustanovení § 6 se uplatní u všech druhů děl bez rozdílu. Obvyklý způsob uvedení autora je nutné posuzovat podle zvyklostí uplatňujících se u jednotlivých druhů děl.

Autor má právo na absolutní ochranu své totožnosti. Tohoto práva se autor vzdát nemůže. Základem je úprava ObčZ § 11 a násl. na ochranu osobnosti. Autorský zákon tuto ochranu specifikuje pro oblast práv autorských. Kogentní ustanovení § 7 odst. 1 AZ stanoví, že totožnost autora, jehož dílo bylo podle projevu jeho vůle zveřejněno bez udání jména (dílo anonymní), popřípadě pod krycím jménem nebo pod uměleckou značkou (dílo pseudonymní), není dovoleno bez jeho souhlasu prozradit. Z hlediska udání jména autora se rozlišují díla pravojmenná (aléthonymní), u nichž se jméno autora uvádí a díla tajnojmenná (kryptonymní), kde jméno autora zůstává v tajnosti. Anonymním dílem je dílo, u kterého jméno autora zůstává v tajnosti. Děje se tak na základě autorovi vůle, jeho jméno není možno bez jeho souhlasu prozradit. U pseudonymního díla se na základě autorovi vůle uvádí místo jména jméno krycí nebo umělecká značka.



Podle odst. 2 platí, že dokud se autor díla anonymního nebo díla pseudonymního veřejně neprohlásí, zastupuje autora při výkonu a ochraně práv autorských k dílu vlastním jménem a na jeho účet osoba, která dílo zveřejnila, není-li prokázán opak; veřejného prohlášení autora není třeba, je-li jeho pravé jméno obecně známo. Z toho vyplývá, že ochrana autorovi totožnosti trvá do doby než se autor veřejně sám neprohlásí nebo dokud není obecně znám. Do té doby také trvá zastoupení autora. Odstavcem 2 je stanovena vyvratitelná domněnka zastoupení autora při výkonu a ochraně práv do doby jeho odtajnění. Jde o zastoupení zákonné, vzniká ex lege a to okamžikem zveřejnění díla. Ve vztahu k třetím osobám jde o jednání vlastním jménem na autorův účet. Úprava vztahu autora a zveřejnitel se v autorském zákoně nenachází. Je nutno užít obecnou úpravu občanskoprávní. Na jejím základě se jeví vhodné uzavření smlouvy příkazní dle § 724 a násl. ObčZ nebo smlouvy komisionářské dle § 577 a násl. ObchZ, stejně tak je možno uplatnit smlouvy inominátní. V případě prohlášení se za autora jde o jednostranný právní úkon s účinky ex nunc. Prohlášení musí splňovat podmínku veřejnosti, v praxi to znamená, že musí být určeno individuálně neurčenému okruhu osob.

Spoluautorství je věnován § 8 AZ. Spoluautorským dílem je podle § 8 odst. 1 dílo, které vzniklo společnou tvůrčí činností minimálně dvou autorů. Maximální počet autorů není nijak omezen. Spoluautorské dílo musí splňovat pojmové znaky díla stanovené zákonem v § 2 odst. a 2. Spoluautorství je založeno na společné tvůrčí činnosti spoluautorů. Jednotliví autoři tvoří ve vzájemné součinnosti. Výsledkem společné činnosti je dílo nedělitelné a jediné. Autorské právo k dílu náleží všem spoluautorům společně a nerozdílně. Jde o jediné právo, které náleží více osobám. Kritériem pro určení zda jde o dílo spoluautorské, či nikoliv je hledisko možné samostatné existence jednotlivých dílčích částí. Pokud tomu tak je, jedná se o dílo souborné. U díla souborného je pravidlem, že každé dílčí dílo je samostatným dílem autorským. Dílčí částí díla spoluautorského není možné užít samostatně. Ztrácejí tak na významu. Jednotlivé části nejsou považované za autorské dílo. Předmětem autorského práva je pouze dílo spoluautorské jako celek. Činnost autorů musí směřovat k dokončení díla. Následné úpravy nebo doplnění díla jsou považovány za zpracování díla podle § 2 odst. 4 AZ.

Odst. 2 vylučuje z okruhu spoluautorů osoby, které ke vzniku díla přispěli pouze poskytnutím pomoci nebo rady technické, administrativní nebo odborné povahy nebo poskytnutím dokumentačního nebo technického materiálu, anebo které pouze dali ke vzniku díla podnět. Jde totiž o činnost, která nevykazuje znaky činnosti tvůrčí, které je ke vzniku autorského díla podle § 2 odst. 1 potřeba. Jde v podstatě o jistou činnost, která je závislá na samotném autorovi. Samotnou tvůrčí činnost v smyslu autorského zákona vykonává samotný autor a na jeho vůli závisí připuštění, nebo potřeba odborných rad. Spoluautorské dílo je vyloučeno také u hudební a literární složky jednoho díla, např. píseň. V tomto případě se bude jednat o dílo souborné nebo o díla spojená.

Ustanovení § 8 odst. 3 upravuje jednání spoluautorů vůči třetím osobám. Z právních úkonů týkajících se díla spoluautorů jsou oprávněni a povinni všichni spoluautoři společně a nerozdílně. Ze zakotveného principu solidárnosti vyplývá, že pokud jeden z autorů činí právní úkony týkající se společného díla, jsou zavázáni a oprávněni všichni.

Nakládání s dílem je upraveno odst. 4., nutné je jednomyslné rozhodnutí spoluautorů. Nakládáním s dílem se rozumí veškeré dispozice s dílem v oblasti práv majetkových i osobnostních. Pokud jednotlivý autor bez vážného důvodu brání nakládání s dílem spoluautorů, mohou se ostatní spoluautoři domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle soudem, a to určovací žalobou. Rozhodnutí, zda šlo o vážný důvod autora k neudělení souhlasu závisí na soudu. Vyhovující rozsudek nahrazuje chybějící projev jeho vůle. Ochrany autorského díla se může domáhat taky jediný spoluautor a to jak vůči jinému spoluautoru, tak i vůči třetí osobě, pokud je právo ohroženo nebo porušeno.

Spoluautorské podíly upravuje zákon dispozitivně, úprava odst. 5 se použije v případě, že tyto nebyly upraveny smlouvou samotnými spoluautory. Dohoda může být uzavřena pro výnosy z jednotlivého právního úkonu, z více, z úkonu uskutečněného, nebo úkonu, který se uskuteční až v budoucnu. Žádná zvláštní forma, ani pravidla této smlouvy nejsou zákonem blíže stanovena. Podíl

jednotlivých spoluautorů na společných výnosech z práva autorského k dílu je úměrný velikosti jejich tvůrčích příspěvků, pokud není možno příspěvky rozeznat, jsou podíly na společných výnosech stejné.

### **3.3 Vznik autorského práva**

Autorské právo k dílu vzniká podle autorského zákona v okamžiku, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě (§ 9 odst.1). Splnění podmínky objektivně vnímatelné podoby je důležité z hlediska uznání samotného díla jako díla autorského podle § 2 odst.1 AZ. U vzniku práva autorského se uplatňuje princip neformálnosti. Autorské právo k dílu vzniká v momentu jeho vzniku, v momentu kdy dílo dostane svou okolním světem vnímatelnou podobu, podobu vnímatelnou lidskými smysly. K splnění podmínky je tedy nutné, aby bylo dílo zhmotněno. Jenom tak může být přístupno jiným osobám. Nezáleží ale na tom, jestli se s ním v skutečnosti někdo seznámí. Není ani důležitý okruh osob, kterým je dílo srozumitelné. Postačí jistá úzká skupina lidí, které mají odborné znalosti nutné k jeho porozumění.

Podle § 9 odst. 2 AZ zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nezaniká právo autorské k dílu. Zákon tu rozlišuje autorské právo k dílu jako nehmotnému statku a vlastnické právo k hmotnému substrátu, věci. Je tu vyjádřena nezávislost nehmotného statku na hmotném substrátu, věci prostřednictvím které je dílo vyjádřeno. Autorské dílo tak trvá i po zničení věci. Platí to v případě děl, která mají povahu rukopisu, malby, sochy. Tím, že věc zanikne, autorské právo nezaniká. Dílo může být opětovně obnoveno.

Myšlenka samostatné existence práva autorského a práva vlastnického k tomu samému dílu je dále rozvinuta v § 9 odst. 3 AZ. Nabytím vlastnického práva nebo jiného věcného práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nenabývá se

oprávnění k výkonu práva dílo užít, není-li dohodnuto či nevyplývá-li ze zákona jinak. Tím, že je poskytnuto věcné právo k dílu, nenabývá tato osoba současně právo autorské. To musí být převedeno samostatně. Jde o dva práva, které váznou na té samé věci, na autorském dílu. Osoba s právem autorským je povinna respektovat práva osoby vyplývající z práva vlastnického a naopak. Třetí osoby mají povinnost respektovat obě tyto osoby. Poskytnutím oprávnění k výkonu práva dílo užít jiné osobě zůstává nedotčeno vlastnické právo nebo jiná věcná práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, není-li dohodnuto či nevyplývá-li ze zvláštního právního předpisu jinak. Vše výše uvedené platí i u samostatného převodu autorského práva k autorskému dílu. Osoba, na kterou bylo právo autorské převedeno se tímto nestává subjektem práva vlastnického k dílu. V praxi může často docházet k vzájemné kolizi těchto dvou samostatných práv, a to v případech kdy jsou subjekty práva autorského a práva vlastnického odlišné. Příkladem je vytvoření díla na cizí věci, kdy nevzniká zpracováním věci věc nová. Vzniká tak právo autorské k dílu a právo vlastnické k hmotnému substrátu u dvou odlišných osob. U otázek vlastnictví k věci se užijí ustanovení upravující vlastnictví v Občanském zákoníku.

Vztahu vlastníka vůči věci jako hmotnému substrátu autorského díla je věnován § 9 odst. 4 AZ. Vlastník věci nemá ze zákona povinnost pečovat o věc, zabránit jejímu zničení. Existence věci, hmotného substrátu je ponechána na jeho libovůli. Nemůže však do díla zasahovat, provádět na něm změny, úpravy. Tato možnost mu může být dána jenom dohodou s autorem nebo samotnou povahou věci. Povinnost pečovat o hmotný substrát díla se stanovuje dohodou nebo zákonem. V některých případech se vyskytuje úzká spojitost mezi právem autorským a právem vlastnickým, kdy by poškození věci, originálního nosiče myšlenky vedlo k zásahu k autorskému právu autora. Je tomu tak např. u děl výtvarných, kdy poškození samotného obrazu, věci by znehodnotilo autorské dílo a zasáhlo tak do práv autora.

### 3.4 Obsah autorského práva

Současná úprava autorského práva vychází z dualistického pojetí práv osobnostních a práv majetkových. Autorské právo v subjektivním smyslu je tedy tvořeno dvěma subsystémy a to jsou výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková. Zákonem je obsah autorského práva stanoven § 10.

Výlučná práva osobnostní jsou úzce spjata s osobou autora a jako takových se jich autor nemůže vzdát. Jsou nepřevoditelná a smrtí autora dochází k jejich zániku.<sup>4</sup> Autorský zákon je upravuje v § 11. Konkrétně se jedná o právo autora na zveřejnění díla, právo osobovat si autorství, právo na nedotknutelnost díla. Mezi osobnostní práva se řadí také právo na odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora (§ 54 AZ), právo na autorskou korekturu (§ 56 odst. 3 AZ).

Právo autora na zveřejnění díla zakotvené v § 11 odst. 1 dává autorovi možnost rozhodnout samostatně o tom, kdy, jakým způsobem bude jeho dílo poprvé prezentováno veřejnosti. Jde o jednorázový akt, kde musí být splněny podmínky stanovené zákonem. Musí jít o první zpřístupnění díla, veřejné a oprávněné. Zveřejněním díla podle § 4 AZ je zpřístupnění individuálně neurčeným osobám.

Dalším zpomezi osobnostních práv autora je právo stanovené odst. 2. Autor má právo osobovat si autorství. Jde o právo na autorství, které může být přiznáno jenom osobě fyzické, která svou vlastní činností dílo vytvořila, je úzce spjata s osobou autora. Nemůže se ho tedy vzdát. Právo osobovat si autorství v sobě zahrnuje právo rozhodnout, zda a jakým způsobem má být autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla, je-li uvedení autorství při takovém užití obvyklé. Znamená to autorovu možnost rozhodnout se zda dílo bude uvedeno pod pravým jménem, nebo půjde o dílo anonymní či pseudonymní. Autor, do kterého práva bylo neoprávněně zasaženo se tak může domáhat ochrany podle § 40 odst. 1 písm. a AZ, a to určením svého autorství. Neoprávněné osobování si

---

<sup>4</sup> § 11 odst. 4 AZ

autorství může být dokonce kvalifikováno jako trestní čin poškozování cizích práv podle § 209 trestního zákona.

Právo na nedotknutelnost díla podle autorského zákona ochraňuje autora proti zásahům do jeho díla, není možno bez autorova souhlasu jakkoli zasahovat do díla. Rozumí se tím tedy právo na integritu díla. Z hlediska doktrinnálního se jedná o důsledek přirozenoprávního pojetí literární, jiné umělecké a vědecké tvorby, která spočívá v ontologické jednotě literárního, jiného uměleckého a vědeckého díla a jeho autora, jež je považováno za součást autorovi osobnosti.<sup>5</sup> Ani oprávněným užíváním nesmí být snižována hodnota díla. Autor má autorský dohled, tedy dohled nad dodržováním této povinnosti jinou osobou. Dále je stanovena ale výjimka, může tak činit jenom nevyplývá-li z povahy díla nebo jeho užití jinak, anebo nelze-li po uživateli spravedlivě požadovat, aby autorovi výkon práva na autorský dohled umožnil. Zákonem je k právu na nedotknutelnost díla autorovi přirazeno právo autora udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do díla, nestanoví-li zákon jinak. Nemůže být ale předmětem licenční smlouvy, souhlas s ní může být spojen. Zákon pamatuje i na situaci po autorově smrti. Je zakázáno užívat dílo způsobem snižujícím hodnotu díla, nikdo si nesmí osobovat autorství k dílu a nadále trvá právo na autorské označení, v případě, že to je obvyklé.

Druhou složkou, vycházející z dualistického pojetí autorského práva, jsou majetková práva autorská, autor se jich nemůže vzdát, jsou nepřevoditelná a nelze je postihnout výkonem rozhodnutí.<sup>6</sup> Mají odlišný režim jako práva osobnostní, autorovou smrtí nezanikají, jejich ochrana trvá ještě 70 let po autorově smrti.<sup>7</sup>

---

<sup>5</sup> Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 152

<sup>6</sup> § 26 odst. 1 AZ

<sup>7</sup> viz. dále kap. 4.5 Trvání majetkových práv autorských, str. 42

## **4. Majetková práva autorská**

### **4.1 Obecně**

Majetková práva autorská jsou právy s ekonomickým, hospodářským významem. Majetková práva autorská jsou práva, které nemusejí náležet výlučně autorovi, nejsou nutně spjata s jeho osobou. Jde o práva nepřevoditelná, autor se jich nemůže vzdát, nebo převést na jinou osobu. Může jenom udělit svolení k jejich výkonu. Majetková práva autorská jsou předmětem dědictví, přetrvávají delší dobu po smrti autora, 70 let.

Pod majetková práva spadá právo dílo užít, udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva a jiná majetková práva. Jinými majetkovými právy rozumíme právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého a právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu.

### **4.2 Právo dílo užít**

Je jistým základním právem zpomezi práv náležejících do skupiny práv majetkových autorských. Autor má právo dílo užít nebo poskytnout jinému oprávnění k výkonu tohoto práva smlouvou. Jiná osoba může dílo bez takového oprávnění užít pouze v případě mimosmluvního užití díla<sup>8</sup>. Od novely autorského zákona z roku 2006 se právo dílo užít vztahuje nejen na dílo v původní podobě ale taky na jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky.<sup>9</sup> Přestože výlučné majetkové právo dílo užít je legislativně koncipováno jako výlučné pozitivní právo autora nakládat s dílem, neexistuje ve skutečnosti na výkon tohoto práva bezpodmínečný právní nárok. Ve smyslu jednoty právního řádu platí, že výkon práva dílo užít může být

---

<sup>8</sup> viz. kap. 4.3 Mimosmluvní instituty užití díla, str. 35

<sup>9</sup> § 12 odst. 1 AZ

omezen z titulu soukromých práv jiných osob, tak z titulu práva veřejného, zejména práva správního či trestního. Majetkové autorské právo je tedy významné především jako právo negativní, tzn. právo autora vyloučit ostatní osoby z užívání jeho díla bez jeho souhlasu.<sup>10</sup>

V případě poskytnutí práva k užití díla (na základě licence)<sup>11</sup> autorovo právo samo nezaniká, vzniká mu povinnost strpět zásahy do práva díla užit v rozsahu stanoveném ve smlouvě (§ 12 odst. 2). Nejde tedy v případě poskytnutí licence o translativní převod, který je vlastní právu vlastnickému.<sup>12</sup> V daném případě se jedná o zřízení majetkového oprávnění ve prospěch jiné osoby.

Zákon demonstrativně uvádí jednotlivé způsoby užití díla. Ty jsou pak dále vymezeny v jednotlivých ustanoveních § 13 - § 23.

Jako právo dílo užit zákon příkladmo uvádí

- právo na rozmnožování díla (§13),
- právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla (§14),
- právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla (§15),
- právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla (§16),
- právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla (§17),
- právo na sdělování díla veřejnosti (§18), zejména
  1. právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla (§ 19 a 20),
  2. právo na vysílání díla rozhlasem či televizí (§ 21),
  3. právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla (§ 22),
  4. právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla (§ 23).

---

<sup>10</sup> Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 165

<sup>11</sup> viz. kap. 5 Licenční smlouva, str. 45

<sup>12</sup> Kříž, J., Holcová, I., Korda, J., Křesťanová, V. Autorský zákon. Komentář a předpisy související Linde 2005, str. 89



#### **4.2.1 Rozmnožování**

*§ 13 (1) Rozmnožováním díla se rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě.*

Ustanovení reaguje na čl. 2 Informační směrnice. Rozmnožování je zhotovování reprodukce díla, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě; způsob, prostředky ani forma nejsou směrodatné pro posouzení, zda se jedná o rozmnoženinu. Pro posouzení zásahu do autorského práva není směrodatné, jestli účelem pořízení rozmnoženiny bylo dosažení zisku, či nikoliv, nebo jestli šlo o výkon podnikatelské činnosti. Tato skutečnost by mohla mít význam při rozhodování o druhu a výši nároků přiznaných soudem ve prospěch majitele autorského práva v případě jeho porušení či ohrožení.<sup>13</sup> Zákon uvádí demonstrativní výčet forem rozmnoženin, podle odst. 2 se dílo rozmnožuje ve formě rozmnoženiny tiskové, fotografické, zvukové, obrazové nebo zvukově obrazové, stavbou architektonického díla nebo ve formě jiné trojrozměrné rozmnoženiny anebo ve formě elektronické zahrnující vyjádření analogové i digitální.

#### **4.2.2 Rozšiřování**

*§ 14 (1) Rozšiřováním originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem.*

Rozšiřování zákon výslovně váže na splnění podmínky hmotní podoby při prodeji nebo jiném převodu vlastnického práva, musí jít o podobu schopnou objektivně umožnit vnímání díla. Rozšiřováním se rozumí taky samotné nabízení originálu nebo rozmnoženiny za tímto účelem.

---

<sup>13</sup> Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 184

V souvislosti s právem mezinárodním a komunitárním je nově upraven odst. 2.:

*§ 14 (2) Prvním prodejem nebo jiným prvním převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla v hmotné podobě, který byl uskutečněn autorem nebo s jeho souhlasem na území členského státu Evropských společenství nebo jiné smluvní strany Dohody o Evropském hospodářském prostoru, je ve vztahu k takovému originálu nebo rozmnoženině díla právo autora na rozšiřování pro území Evropských společenství a ostatních smluvních stran Dohody o Evropském hospodářském prostoru vyčerpáno; právo na pronájem díla a právo na půjčování díla zůstává nedotčeno.*

Jde o institut vyčerpání výlučného autorského práva k rozšiřování originálu či rozmnoženiny díla, snahou je umožnit řádné užívání majetku jeho vlastníku. Předpokladem vyčerpání je oprávněnost prvního převodu vlastnického práva, tedy převod samotným autorem nebo jinou osobou s jeho souhlasem na základě zákona. Vyčerpání práva se vztahuje vždy na nakládání s konkrétním originálem nebo rozmnoženinou jako jistou hmotnou věcí, zánikem věci tak dochází k zániku práva k této rozmnoženině. Vyčerpáním distribučního práva nastupuje právo vlastníka tento originál nebo rozmnoženiny dále převádět nebo k převodu nabízet. Právo autora na odměnu při opětovném prodeji originálu díla uměleckého trvá nadále bez ohledu na vyčerpání distribučního práva.

#### **4.2.3 Pronájem**

*§ 15 Pronájmem originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla ve hmotné podobě za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla na dobu určitou.*

Zákon upravuje pronájem originálu nebo rozmnoženiny v jejich hmotné podobě, tedy pronájem konkrétní věci prostřednictvím které je daný originál nebo rozmnoženina zpřístupněná okolí. Podmínkou pronájmu je jeho úplatnost, hospodářský nebo obchodní prospěch, nemusí to být nutně finanční plnění, je možné poskytnout i protiplnění jiné. Podle novely autorského zákona roku 2006, která napravila závadný stav předchozí úpravy, se už nevyžaduje osobní potřeba nájemce, pronájem se poskytuje bez ohledu na účel užití nájemce. Znakem nájmu je dočasnost, pokud není sjednán časový rozsah výslovně, vychází se z účelu smlouvy, příp. obvyklostí.

#### **4.2.4 Půjčování**

*§ 16 Půjčováním originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla ve hmotné podobě zařízením přístupným veřejnosti nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla na dobu určitou*

Právo na pronájem a právo na půjčování jsou úzce spjata, odlišnost tkví v bezúplatnosti půjčování. Vymezení bezúplatnosti u půjčování je obdobné vymezení úplatnosti u pronájmu, jde o jednání nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu. Tímto není vyloučen poplatek v souvislosti s náklady toho, kdo půjčuje, nesmí jít ale o poplatek směřující k hospodářskému nebo obchodnímu prospěchu. Další konkretizací půjčování je nutnost zpřístupňování díla zařízením přístupným veřejnosti. Půjčování se tak děje v prostoru, který je přístupný individuálně neurčenému okruhu osob.

#### **4.2.5 Vystavování**

*§ 17 Vystavováním originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla v hmotné podobě umožněním shlédnutí nebo jiného vnímání originálu nebo rozmnoženiny díla, zejména díla výtvarného, díla fotografického, díla architektonického včetně díla urbanistického, díla užitého umění nebo díla kartografického.*

Právo na vystavování je vymezeno poměrně široce. Taky toto právo zákon spájí s hmotnou podobou originálu nebo rozmnoženiny. Zákon uvádí demonstrativní výčet děl, která jsou nejvíce vystavovaná, nevylučuje to ale užití jiných druhů děl tímto způsobem

#### **4.2.6 Sdělování veřejnosti**

Vymezení pojmu sdělování veřejnosti je věnován § 18 AZ. Podle generální klauzule § 18 odst. 1 se sdělováním veřejnosti rozumí zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově. Pod toto ustanovení lze zařadit všechny tradiční způsoby užití, ale taky všechny způsoby související s novým fenoménem této doby, digitálním prostředím. Vymezení jednotlivých způsobů užití je jenom demonstrativní, sdělováním tedy rozumíme jakékoli zpřístupňování díla v nehmotné podobě veřejnosti, které vyhovuje obecné charakteristice odst. 1.

Zákon v odst. 2 upravuje jako možný způsob sdělování veřejnosti případ, kdy kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí. Dochází k vzájemné interakci mezi sdělovatelem a koncovým uživatelem, zejména prostřednictvím sítě Internet, ale taky různých telekomunikačních služeb. Jedná se pouze o taková sdělení, kde interakce mezi příjemcem a sdělovatelem je nezbytnou podmínkou pro spuštění

aktu sdělování díla.<sup>14</sup> Sdělováním veřejnosti ve smyslu tohoto ustanovení tedy nebude příjem televizního nebo rádiového vysílání; k splnění podmínky sdělování se vyžaduje aktivita příjemce z hlediska příjmu konkrétního díla.

Odstavcem 3 je negativně stanoveno právo na sdělování veřejnosti, není ním pouhé provozování zařízení umožňujícího nebo zajišťujícího takové sdělování. Dílo veřejnosti nesděluje, a tím neporušuje ustanovení autorského zákona, ten, kdo zajišťuje rozhlasový nebo televizní přenos, poskytuje telekomunikační služby apod.

Sdělováním díla veřejnosti nedochází k vyčerpání práva autora na sdělování díla veřejnosti, ustanovení § 14 se užije jenom v případě šíření originálu díla nebo jeho rozmnoženiny pouze v hmotné podobě.

Zákon demonstrativně uvádí některé způsoby sdělování díla veřejnosti, a to:

- živé provozování a jeho přenos (§ 19)
- provozování ze záznamu a jeho přenos (§ 20)
- vysílání rozhlasem nebo televizí (§ 21)
- přenos rozhlasového nebo televizního vysílání (§ 22)
- provozování rozhlasového či televizního vysílání (§ 23)

### ***Živé provozování a jeho přenos***

Zákon vymezuje pojem živého provozování jako zpřístupňování díla živě prováděného výkonným umělcem, zejména živě přednášeného literárního díla, živě prováděného hudebního díla s textem nebo bez textu, anebo živě scénicky předváděného díla dramatického nebo hudebně dramatického, choreografického nebo pantomimického; tímto zároveň uvádí demonstrativní výčet děl, která mohou být provozována živě. Přenosem živého provozování má zákon na mysli současné

---

<sup>14</sup> Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 222

zpřístupňování živě provozovaného díla pomocí reproduktoru, obrazovky nebo podobného přístroje umístěného mimo prostor živého provozování s výjimkou užití díla způsoby podle § 21 až 23<sup>15</sup>.

### ***Provozování ze záznamu a jeho přenos***

Dalším způsobem sdělování díla veřejnosti je provozování ze záznamu a jeho přenos. Provozováním díla ze záznamu se rozumí zpřístupňování díla ze zvukového nebo zvukově obrazového záznamu pomocí přístroje, s výjimkou užití díla způsoby podle § 21 až 23<sup>16</sup>. Druh díla není specifikován, toto ustanovení se tedy užití pro všechny druhy děl, u kterých to jejich povaha připouští. Ustanovení postihuje užití díla při provozování kina, diskoték; přístrojem umožňujícím provozování díla může být promítačka, magnetofon, videopřehrávač apod. Zákonem je rovněž vymezen pojem přenosu provozování díla. Přenosem provozování díla ze záznamu je současné zpřístupňování díla ze záznamu pomocí reproduktoru, obrazovky nebo podobného přístroje umístěného mimo prostor provozování ze záznamu; jde o prostory mimo území, kde se koná produkce daného díla, např. prostor před diskotékou, veřejné prostranství apod.

### ***Vysílání rozhlasem nebo televizí***

Mezi další způsoby zákon řadí vysílání rozhlasem nebo televizí. Definici pojmu je věnován § 21 odst. 1 AZ. Vysíláním díla rozhlasem nebo televizí se rozumí zpřístupňování díla rozhlasem či televizí a jiné takové zpřístupňování díla jakýmikoli jinými prostředky sloužícími k šíření zvuků nebo obrazů a zvuků nebo jejich vyjádření bezdrátově nebo po drátě, včetně šíření po kabelu nebo vysílání pomocí družice, původním vysílatelem. Vysílání je tedy možné realizovat různým způsobem, televizí, rozhlasem, jakýmikoli prostředky schopnými přenosu a příjmu vysílání. Sporným zůstává, zda takovým prostředkem může být i Internet

---

<sup>15</sup> Zákon vyjímá vysílání rozhlasem nebo televizí, jeho přenos a provozování.

(prostřednictvím tzv. webcastingu). U webcastingu je dílo sdělováno veřejnosti, v rámci tohoto procesu dochází k vzniku množství rozmnoženin. Na právní klasifikaci sdělování veřejnosti při webcastingu neexistuje jednotný právní názor, a to ani v oblasti mezinárodního práva. Podle některých názorů jde i u webcastingu o vysílání ve smyslu § 21 odst. 1, podle druhé části ale jde o sdělování veřejnosti, které není v demonstrativním výčtu § 14 odst. 4 písm. f) zmíněno, a je pouze podřazeno generální klauzuli § 18 odst. 1.<sup>16</sup>

Pojem družice je dále rozvinut v odst. 2.:

*Družicí se v tomto zákoně rozumí družice pracující na frekvenčních pásmech, která jsou*

- a) podle zvláštních právních předpisů upravujících telekomunikace vyhrazena pro vysílání signálů přijímaných veřejností, nebo*
- b) vyhrazena pro uzavřenou komunikaci z jednoho bodu do druhého, pokud jsou okolnosti, za kterých dochází k individuálnímu příjmu signálu, srovnatelné s okolnostmi podle písmene a).*

Charakteristika družice, vložena do zákona jeho novelou roku 2006, sledovala úplnou harmonizaci s právem Evropské unie (směrnice č. 93/83/EHS, o koordinaci některých pravidel z oboru práva autorského a práv příbuzných právu autorskému vztahujících se na satelitní vysílání a kabelový přenos). Důvodem výslovného vymezení pojmu družice v komunitárním právu bylo to, že v některých členských státech se v minulosti činil rozdíl v autorskoprávním posuzování aktu sdělování díla veřejnosti podle typu vyžité družice.<sup>17</sup>

---

<sup>16</sup> Kříž, J., Holcová, I., Korda, J., Křesťanová, V. Autorský zákon. Komentář a předpisy související Linde 2005, str. 109

<sup>17</sup> Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 253

Dále je upraven pojem družicového vysílání, stejně tak pod vlivem komunitární úpravy:

*Vysíláním pomocí družice podle odstavce 1 se rozumí uvádění signálů nesoucích zvuky nebo obrazy a zvuky nebo jejich vyjádření určených k příjmu veřejností na nepřerušovaný sdělovací řetěz směrem na družici a od ní zpět k zemi pod vedením vysílatele a na jeho odpovědnost. Jsou-li signály, které nesou znaky, zvuky nebo obrazy, zakódovány, jde o vysílání díla podle odstavce 1, jestliže jsou vysílatelem nebo s jeho souhlasem poskytnuty prostředky k odkódování.*

Je nutné, aby nepřerušovaný sdělovací řetězec směřoval směrem na družici a pak zpět k zemi, při nesplnění této podmínky by se nejednalo o družicové vysílání, ale o jiný druh sdělování díla. Stejně tak nemůže být považováno za sdělování díla veřejnosti družicí ve smyslu tohoto ustanovení zakódované vysílání, ke kterému vysílatel neposkytl prostředky k odkódování nebo samotné odkódování neumožnil.

V souladu s právem komunitárním je v autorském zákoně nově upravena zásada týkající se určení místa, kde se družicové vysílání uskutečňuje; zákon vychází z tzv. emisní teorie. Podle této teorie dochází k sdělování pouze v tom místě, odkud pochází emise této nehmotné materializace díla. Území, na nichž dochází k příjmu družicového vysílání, nejsou považována za místo, kde se toto vysílání uskutečňuje. Nelze tedy zasáhnout do autorského práva dle zákonodárství těch států, kde dochází pouze k příjmu družicového vysílání. Výkonem autorského práva dle českého autorského zákona je tedy zásadně pouze takové družicové vysílání, které pochází z území České republiky. Zákon stanovuje v souladu s komunitárním právem hlavní emisní místo a další dvě náhradní emisní místa.<sup>18</sup> Hlavním emisním místem (§ 21 odst. 5) je určováno podle místa, kde dochází k uvedení rozhlasového nebo televizního vysílání signálu na nepřerušovaný sdělovací řetězec směrem na družici a od ní zpět k zemi pod vedením vysílatele a na jeho odpovědnost.

---

<sup>18</sup> Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 257 a násl.



Stanovení prvního náhradního emisního místa zákonem (§ 21 odst. 6):

*Pokud se vysílání pomocí družice uskutečňuje na území takového státu, který neposkytuje úroveň ochrany autorského práva alespoň srovnatelnou s ochranou podle tohoto zákona, považuje se vysílání pomocí družice za uskutečněné na území toho členského státu Evropských společenství nebo jiné smluvní strany Dohody o Evropském hospodářském prostoru, kde*

*a) je umístěna stanice, ze které jsou signály nesoucí zvuky nebo obrazy a zvuky nebo jejich vyjádření určené k příjmu veřejností přenášeny na družici, nebo*  
*b) je usazen vysílatel, jestliže nejsou dány skutečnosti uvedené v písmenu a).*

*Právo k vysílání pomocí družice lze uplatnit vůči osobě, která provozuje stanici podle písmene a), nebo vůči vysílateli podle písmene b).*

Když stát hlavního emisního místa neposkytuje autorskoprávní ochranu alespoň srovnatelnou s ochranou podle autorského zákona (stanovenou komunitárním právem) platí fikce, že se družicové vysílání uskutečňuje na území státu, kde se tato družice nachází nebo kde je usazen vysílatel.

Stanovení druhého náhradního emisního místa zákonem (§ 21 odst. 7):

*Pokud jsou signály nesoucí zvuky nebo obrazy a zvuky nebo jejich vyjádření určené k příjmu veřejností uvedeny na sdělovací řetěz směrem na družici a od ní zpět k zemi na území takového státu, který neposkytuje úroveň ochrany autorského práva alespoň srovnatelnou s ochranou podle tohoto zákona, a zároveň stanice, ze které je přenos uskutečňován, není na území jiného členského státu Evropských společenství, vysílání díla pomocí družice se považuje za uskutečněné na území takového členského státu Evropských společenství, kde má umístěny své řídicí orgány vysílatel, na jehož podnět se vysílání uskutečňuje. Práva podle tohoto zákona lze pak uplatnit vůči takovému vysílateli.*

### ***Přenos rozhlasového nebo televizního vysílání***

Zákon věnuje pozornost taky samotnému přenosu televizního nebo rozhlasového vysílání. Je ním ve smyslu § 22 odst. 1 zpřístupňování díla současným, úplným a nezměněným přenosem vysílání díla rozhlasem nebo televizí bezdrátově nebo po drátě, uskutečňuje-li je jiná osoba než vysílatel takového vysílání. Pojmu přenos se tedy užívá tehdy, pokud zpřístupnění uskutečňuje osoba odlišná od vysílatele. Na základě tohoto vymezení je možno rozlišovat tzv. vysílání původní, které je obsahem výlučného autorského práva na rozhlasové a televizní vysílání díla ve smyslu § 21, a tzv. další vysílání (vysílání přenesené), které je zpravidla obsahem výlučného autorského práva na přenos rozhlasového a televizního vysílání.<sup>19</sup> Oproti původnímu vysílání je přenosem rozhlasového a televizního vysílání přenos současný, úplný, nezměněný a uskutečňovaný jinou osobou, než je původní vysílatel. Přenos vysílatelem je vysíláním ve smyslu § 21 odst. 1 (§ 21 odst. 4), tedy vysíláním původním, ale opět za podmínky, že jde o přenos současný, úplný, nezměněný, ale uskutečňovaný tímž vysílatelem.

Dále je rozvinut pojem kabelového přenosu rozhlasového nebo televizního vysílání; jde o takový přenos rozhlasového nebo televizního vysílání díla podle odstavce 1, který se uskutečňuje po kabelu nebo mikrovlnným systémem.

Zákon stanovuje volné užívání domovních antén za jistých podmínek; příjem je současný, úplný a nezměněný, jde o pozemní analogové nezakódované vysílání, společný příjem nesmí být obchodně využíván, příjem musí sloužit budovám k sobě prostorově a funkčně příslušejícím.<sup>20</sup>

### ***Provozování rozhlasového či televizního vysílání***

Definice pojmu provozování je daná zákonem v § 23. Provozováním rozhlasového či televizního vysílání díla se rozumí zpřístupňování díla vysílaného rozhlasem či

---

<sup>19</sup> Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 264

<sup>20</sup> § 22 odst. 3 AZ

televizí pomocí přístroje technicky způsobilého k příjmu rozhlasového či televizního vysílání. Věta starého ustanovení § 23 AZ: „ *Za provozování rozhlasového a televizního vysílání se podle §18 odst. 3 nepovažuje zpřístupňování díla pomocí přístrojů technicky způsobilých k příjmu rozhlasového a televizního vysílání ubytovaným v rámci poskytování služeb spojených s ubytováním, jsou-li tyto přístroje umístěny v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými osobami.*“, byla novelou z roku 2008 (zákon č. 168/2008 Sb. s účinností od 19. května 2008) ze znění § 23 vypuštěna. Citované ustanovení se potýkalo s kritikou. Autoři Komentáře k Autorskému zákonu, J. Kříž a kol.<sup>21</sup>, považovali vynětí tohoto typického druhotného užití s využitím § 18 odst. 3 za obsolentní, svou povahou šlo o zákonnou licenci, která však byla v rozporu s Informační směrnicí, taktéž bylo možno dohledat rozpor s ustanoveními mezinárodních právních předpisů, zejména Bernské úmluvy a Smlouvy WIPO o právu autorském. V souvislosti s uvedeným je možno tento vývoj považovat za pozitivní a zajišťující přibližování se právu komunitárnímu a mezinárodnímu. Současně je ale uvedenou novelou zavedena autorům odměna za takovéto zpřístupňování díla, která v úhrnu za všechny kolektivní správce nesmí přesáhnout 50 % výše poplatku za jeden přístroj stanovenou zvláštním zákonem (zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Zpřístupňování díla pacientům při poskytování zdravotní péče ve zdravotnických zařízeních se ale nadále nepovažuje za provozování rozhlasového a televizního vysílání, jde o vyluku z rozsahu výlučného autorského práva na provozování televizního a rozhlasového vysílání.

---

<sup>21</sup> Kříž, J., Holcová, I., Korda, J., Křesťanová, V. Autorský zákon. Komentář a předpisy související Linde 2005, str. 112

### **4.3 Mimosmluvní instituty užití díla**

V oblasti užití díla se uplatňují instituty tzv. volného užití a zákonné licence, souhrnně nazvané mimosmluvní. Jde o výjimky z výlučného autorova práva udělovat oprávnění k výkonu práva díla užít.

#### ***Volné užití***

Podle § 30 AZ se za užití díla v smyslu autorského zákona nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu. Zásahem do autorského práva není zhotovení záznamu, rozmnoženiny nebo napodobeniny díla pro svou osobní potřebu. Zákon ale stanovuje výjimky z možnosti volného užití. Není tak možno v jeho rámci užít počítačového programu či elektronické databáze, zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou a pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu. Do režimu volného užití spadají rozmnoženiny a napodobeniny děl výtvarných, avšak za splnění jistých podmínek. Musí jít o dílo již uveřejněné, rozmnoženinu si zhotoví sám ten, komu má sloužit a je jako rozmnoženina nebo napodobenina zřetelně označena.

#### ***Zákonné licence***

Pojmem zákonné licence rozumíme oprávnění k užití díla vyplývající ze samotného zákona.

Zákon má těmito zákonnými licencemi zejména na mysli:

- rozmnožování na papír nebo na podobný podklad (§ 30a),
- citace (§ 31),

- propagace výstavy uměleckých děl a jejich prodeje (§ 32),
- užití díla umístěného na veřejném prostranství (§ 33),
- úřední a zpravodajská licence (§ 34),
- užití díla v rámci občanských či náboženských obřadů nebo v rámci úředních akcí pořádaných orgány veřejné správy, v rámci školních představení a užití díla školního (§ 35),
- omezení práva autorského k dílu soubornému (§ 36),
- knihovní licence (§ 37),
- licence pro zdravotně postižené (§ 38),
- licence pro dočasné rozmnoženiny (§ 38a),
- licence pro fotografickou podobiznu (§ 38b)
- nepodstatné vedlejší užití díla (§ 38c),
- licence k dílům užitého umění a dílům architektonickým (§ 38d),
- licence pro sociální zařízení (§ 38e),
- užití originálu nebo rozmnoženiny díla výtvarného, fotografie nebo díla vyjádřeného postupem podobným fotografii jeho vystavením (§ 39).

#### **4.4 Jiná majetková práva**

Mezi jiná majetková práva zákon řadí právo autora na odměnu při opětovném prodeji originálu díla uměleckého (§ 24 AZ) a právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu (§ 25 AZ). Ustanovení týkající se jiných majetkových práv autorských prošly roku 2006 rozsáhlou novelou související s harmonizací s právem komunitárním. Jde zejména o směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2001/84/ES, o právu autora na odměnu z opětovného prodeje originálu uměleckého díla a směrnici č. 2001/29/ES, o harmonizaci některých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v Informační společnosti (Informační směrnice).

#### 4.4.1 Právo autora na odměnu při opětovném prodeji originálu díla uměleckého

Charakteristiku práva autora na odměnu při opětovném prodeji originálu díla uměleckého stanovuje zákon v § 24 odst. 1. takto:

*Je-li originál díla uměleckého, který jeho autor převedl do vlastnictví jiné osoby, dále prodáván za kupní cenu, která činí 1 500 EUR a více, a jestliže se takového prodeje jako prodávající, kupující nebo zprostředkovatel účastní provozovatel galerie, dražebník nebo jiná osoba, která soustavně obchoduje s uměleckými díly (dále jen "obchodník"), má autor v souvislosti s každým opětným (dalším) prodejem díla právo na odměnu stanovenou v příloze k tomuto zákonu.*

Zákonem je výslovně stanoveno, že toto právo požívá autor jenom v případě díla uměleckého, na jiná díla se toto ustanovení nevztahuje. Právo spočívá v sledování osudu originálního díla, nikoli jeho rozmnoženiny. Autorovi nenáleží odměna při prvním prodeji originálu, ale až při každém dalším prodeji, uplatňuje se nikoli vůči prvnímu nabyvateli ale až vůči každému dalšímu. Jde o výjimku z režimu vyčerpání práva rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla daného § 14 odst. 2 AZ, protože přiznává právo na odměnu i autorovi už vyčerpaného autorského práva díla užít.<sup>22</sup> Pro přiznání práva na odměnu není rozhodné, zda byl první převod úplatný nebo nikoliv. Nejasné je stanovení nutnosti úplatnosti nebo bezúplatnosti prvního převodu komunitárním právem, jednotlivá jazyková znění směrnice č. 2001/84/ES se v této otázce liší. Rozřešení tak zřejmě náleží Evropskému soudnímu dvoru.<sup>23</sup> Další podmínkou je účast obchodníka s uměleckými díly při prodeji, a to jako kupujícího, prodávávajícího nebo zprostředkovatele. Vyloučeny jsou prodeje uskutečňované mezi osobami nepodnikatelskými, kde se obchodník neúčastní ani jako zprostředkovatel. Právo na odměnu při opětovném prodeji originálu díla uměleckého vzniká při splnění

<sup>22</sup> viz. kap. 4.2.2 Rozšiřování , str. 25

<sup>23</sup> Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 285

kumulativních podmínek, a to výše ceny, za kterou je dílo prodáváno, účast obchodníka při prodeji a absence podmínek výjimky podle odst. 4. Kupní cenou se podle odst. 5 rozumí cena bez daně z přidané hodnoty.

K úhradě autorské odměny jsou povinné osoby prodávajícího a obchodníka a to společně a nerozdílně, vzniká plnění solidární, rukou společnou a nerozdílnou (§ 24 odst. 2 AZ). Právo na odměnu spravuje kolektivní správce (§ 96 odst. 1 AZ), je oprávněn požadovat celé plnění na kterémkoli z dlužníků.

Zákon pamatuje taky na definici pojmu originálu (§ 24 odst. 3 AZ):

*Originálem díla uměleckého podle odstavce 1 se rozumí výtvarné dílo, zejména obraz, kresba, malba, koláž, socha, rytina, litografie či jiná grafika, fotografie, tapiserie, keramika, sklo a autorský šperk, a to za předpokladu, že jsou zhotoveny samotným umělcem nebo jde o rozmnoženiny, které se považují za originál uměleckého díla. Rozmnoženinami, které se považují za originál uměleckého díla, jsou takové rozmnoženiny, které byly zhotoveny v omezeném počtu samotným autorem nebo pod jeho vedením a jsou očíslovány, podepsány nebo umělcem jinak řádně prohlášeny za pravé. Právo na odměnu podle odstavce 1 se nevztahuje na díla architektonická vyjádřená stavbou, díla užitého umění, nespĺňují-li znaky originálu uměleckého díla, a rukopisy skladatelů a spisovatelů.*

Originálem se tedy rozumí nosič uměleckého díla, který je originálem díla nebo rozmnoženinou díla, která se za originál považuje (např. fotografie). Jde o doslovnou transpozici směrnice 2001/84/ES. Ustanovení odst. 3 ale nerespektuje autorskoprávní terminologii vycházející z právní dichotomie díla jako nehmotného statku a hmotného substrátu díla (věci), prostřednictvím kterého je dílo vyjádřeno, a rovněž ani klasifikaci uměleckých děl dle § 2 odst. 1 AZ.<sup>24</sup> Z režimu § 24 jsou současně vyloučena díla architektonická vyjádřená stavbou, díla užitého umění, pokud nespĺňují znaky originálu uměleckého díla, a rukopisy skladatelů a spisovatelů.

---

<sup>24</sup> Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 288

Z práva na odměnu je vyloučen první opětný prodej za podmínky, že prodávající získal originál díla přímo od jeho autora méně než tři roky před takovým opětným prodejem a že kupní cena díla při jeho opětném prodeji nepřesahuje 10 000 EUR.

Obchodník má informační a ediční povinnost. Informační povinností se rozumí povinnost obchodníka poskytnout autorovi a kolektivnímu správci informaci nezbytnou pro zajištění platby odměny po dobu tří let od uskutečnění prodeje. Obchodník má povinnost oznámit prodej originálu příslušnému kolektivnímu správci nejpozději do konce měsíce ledna kalendářního roku následujícího po roce, v němž se prodej uskutečnil. Ediční povinností se myslí povinnost předložit kolektivnímu správci k nahlédnutí účetní knihy a jiné dokumenty.

#### **4.4.2 Právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu**

Autor má právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu v případech stanovených autorským zákonem § 25 odst. 1. Povahově se toto právo vztahuje na všechna zveřejněná díla, která jsou způsobilá k rozmnožování pomocí přístroje k zhotovování tiskových rozmnoženin na papír nebo podobný podklad, anebo na podkladě zvukového, zvukově obrazového nebo jiného záznamu či rozhlasového nebo televizního vysílání jejich přenesením pomocí přístroje na nenahrané nosiče záznamu. V případě rozmnožování pomocí přístroje k zhotovování tiskových rozmnoženin na papír nebo podobný podklad půjde zejména o díla vyjádřená písem, notovým zápisem, kresbou, fotografií, kdy je možné jejich přenesení na papír nebo jiný hmotný podklad. Půjde tedy zejména o díla slovesná, výtvarná, odborná, hudební, fotografická aj. Pro přenesení pomocí přístroje na nenahrané nosiče záznamu je podkladem zvukový, obrazový nebo zvukově obrazový záznam, a to zejména audiokazeta, CD, DVD apod. Touto cestou dochází k rozmnožování děl hudebních, dramatických, hudebně dramatických, audiovizuálních nebo literárních. Stále je ale nutné splnění



podmínky rozmnožování pro osobní potřebu nebo vlastní vnitřní potřebu; pro osobní potřebu osoby fyzické nebo pro vlastní vnitřní potřebu osoby právnické či podnikající fyzické osoby.

Taxativním výčtem zákon stanovuje okruh povinných osob k placení odměny kolektivnímu správci (§ 25 odst. 2):

*Osobou povinnou platit příslušnému kolektivnímu správci odměnu podle odstavce 1 je*

- a) výrobce přístrojů k zhotovování rozmnoženin záznamů, dovozce těchto přístrojů ze třetích zemí (dále jen "dovozce") nebo příjemce těchto přístrojů z členských států Evropských společenství (dále jen "příjemce"),*
- b) výrobce, dovozce nebo příjemce přístrojů k zhotovování tiskových rozmnoženin,*
- c) výrobce, dovozce nebo příjemce nenahraných nosičů záznamů,*
- d) dopravce nebo zasílatel namísto osoby povinné podle písmen a) až c), pokud na písemnou výzvu příslušného kolektivního správce bez zbytečného odkladu nesdělí údaje potřebné pro určení totožnosti dovozce, příjemce nebo výrobce,*
- e) poskytovatel rozmnožovacích služeb za úplatu, pokud jde o tiskové rozmnoženiny (§ 30a); poskytovatelem rozmnožovacích služeb za úplatu je i ten, kdo za úplatu zpřístupní přístroj k zhotovování tiskových rozmnoženin.*

Výrobcem se rozumí zásadně osoba, která vyrábí zboží na území České republiky; výrobcem není ten, kdo vyrábí dané zboží v cizině, i když jde o členský stát Evropské unie. Dovozcem je osoba, která žádá o propuštění zboží, které není zbožím Společenství, do příslušného celního režimu. U dovozce se jedná o dovoz mimo území celní unie, u příjmu půjde o volný pohyb zboží v rámci jednotného trhu Společenství. U osob dopravce a zasílatele není rozhodující celní status zboží, ale jiné skutkové a právní okolnosti. Dopravcem se myslí osoba, která fakticky přepravuje věc z určitého místa do jiného určitého místa. Zasílatelem je osoba, která pro příkazce obstarává přepravu věcí z určitého místa do jiného určitého místa.<sup>25</sup>

---

<sup>25</sup> blíže viz. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 298 a násl.

Odměna autorovi přísluší při dovozu, přijetí nebo při prvním prodeji přístroje k zhotovování rozmnoženin záznamů, přístroje k zhotovování tiskových rozmnoženin a nenahraných nosičů záznamů. V případě dovozu jsou odměnu povinni platit dovozci nebo příjemci, pokud se přístroj nebo nosič nedováží, je povinou osobou výrobce, který přístroj nebo nosič poprvé prodá.

Způsob stanovení odměny a její výše autorská zákon rovněž upravuje, § 25 odst. 4 a 5. Povinnost k placení odměny je závislá na pravděpodobném počtu přístrojů určených k zhotovení tiskových rozmnoženin děl podle § 30a, nebo je závislá na pravděpodobném počtu zhotovených tiskových rozmnoženin děl podle § 30a. Povinné osoby mají povinnost poskytovat kolektivním správcům informace pro správné vyměření odměny.<sup>26</sup> Zákon odkazuje na vyhlášku ministerstva kultury, kterou jsou stanoveny typy přístrojů k zhotovování tiskových rozmnoženin a typy nenahraných nosičů záznamů, z nichž se platí odměna; vyhláška dále stanoví výši paušální odměny podle typu přístroje k zhotovování tiskových rozmnoženin a typu nenahraného nosiče záznamů a typy přístrojů k zhotovování rozmnoženin záznamů, z nichž se platí odměna; výše této odměny je stanovena v příloze k autorskému zákonu.<sup>27</sup>

Autorský zákon stanovuje výjimku z povinnosti platit odměnu podle § 25 AZ (§ 25 odst. 8):

*Odměna se neplatí v případě vývozu nebo odeslání přístrojů uvedených v odstavci 3 písm. a) a b) za účelem jejich dalšího prodeje a vývozu nebo odeslání nenahraných nosičů záznamů za účelem jejich dalšího prodeje. Odměna se dále neplatí z přístrojů a nenahraných nosičů, budou-li v tuzemsku použity jen k rozmnožování děl na základě licenčních smluv osobami při jejich vlastní činnosti*

---

<sup>26</sup> § 25 odst. 6 AZ

<sup>27</sup> § 25 odst. 7 AZ

## 4.5 Trvání majetkových práv autorských

Autorovou smrtí zanikají autorská práva osobnostní, majetková práva autorská přecházejí na právní nástupce. Současná úprava trvání majetkových práv vychází z právní úpravy Evropských společenství. Jde o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících. Majetková práva autorská podle § 27 odst. 1 trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti. Došlo k prodloužení původní lhůty z 50 let na 70. Je to odůvodněno prodloužením průměrného věku dožití v členských státech ES. Sleduje se tím zachování příjmu z užívání děl nejméně po dobu dvou generací dědiců.

V přechodních ustanoveních zákona § 106 odst. 3 došlo k obnovení trvání majetkových práv. Platí pro díla, u kterých už začala běžet lhůta trvání majetkových práv před nabytím účinností novelizovaného autorského zákona (1.12.2000). V případě, že doba trvání práv už uplynula, ale podle nové právní úpravy by ještě trvala, obnovuje se na tuto zbývající dobu.

Zákon pamatuje taky na díla spoluautorská. V § 27 odst. 2 je stanoven zvláštní počátek běhu sedmdesátileté lhůty. Ta začíná běžet od smrti spoluautora, který ostatní přežil.

Pro trvání majetkových práv autorských u děl anonymních a pseudonymních se uplatní zvláštní úprava § 27 odst. 3. Platí, že 70 letá lhůta začíná běžet od oprávněného zveřejnění díla. Pokud je ale pravé jméno autora díla anonymního nebo pseudonymního obecně známo nebo se autor takového díla veřejně prohlásí v smyslu § 7 odst. 2 v průběhu 70 let od oprávněného zveřejnění platí úprava odstavce 1, tedy majetková práva autorská trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti. U díla spoluautorů se uplatní také ustanovení odstavce 2. Stejný postup se užije u děl kolektivních. Ve smyslu § 59 je dílem kolektivním dílo, na jehož tvorbě se podílí více autorů, které je vytvářeno z podnětu a pod vedením fyzické nebo právnické osoby a uváděno na veřejnost pod jejím jménem, přičemž

příspěvky zahrnuté do takového díla nejsou schopny samostatného užití. Kolektivní dílo je tak veřejnosti zprostředkováno pod jménem fyzické nebo právnické osoby, z jejíhož podnětu k vytvoření díla došlo. Je pak problematické určit konkrétní autory. Jednotliví autoři nemusejí být obecně známi. Pokud tedy nejsou autoři výslovně označeni a nejsou tudíž známi, trvá 70 letá lhůta od oprávněného zveřejnění. V opačném případě, kdy jsou členové tvůrčího kolektivu známi, se uplatní obecná úprava odst. 1 a 2.

Pokud u autorských děl, u kterých je pro počítání lhůty trvání majetkových práv rozhodná jiná doba jako smrt autora, nedojde v období 70 let od vytvoření k zveřejnění, majetkové práva zaniknou. Uplatní se to pro díla anonymní, pseudonymní s utajenou totožností autora a pro díla kolektivní. Znamená to tedy, že 70 letá lhůta pro trvání majetkových práv běží od jejich vytvoření. V případě, že během této lhůty dojde k zveřejnění díla, začíná běžet lhůta nová.

Zvláštní úprava je stanovena také pro díla audiovizuální. V souladu se směrnicí č. 2006/116/ES je v § 27 odst. 5 stanoveno, že doba trvání majetkových práv k audiovizuálnímu dílu činí 70 let od smrti poslední z přeživších taxativně stanovených osob. Jsou nimi režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvláště vytvořené pro užití v audiovizuálním díle.

K zveřejnění díla může dojít ve svazcích, dílech nebo na pokračování. Řešením trvání majetkových práv u těchto děl se zabývá § 27 odst. 6. Uplatní se v případech, kdy je rozhodou dobou pro běh lhůty doba zveřejnění. Spadají sem tedy všechna díla anonymní, pseudonymní s utajenou totožností autora a díla kolektivní. Doba trvání tu bude běžet pro každou takovou samostatnou část zvláště. Je nutné podotknout, že každá taková část musí splňovat pojmové znaky stanovené pro dílo autorské § 2 AZ.

Pro běh lhůt se uplatní zvláštní úprava, odlišná od úpravy obecné stanovené Občanským zákoníkem. Podle § 27 odst. 7 se doba trvání majetkových práv počítá vždy od prvního dne roku následujícího po roce, v němž došlo k události rozhodné

pro její počítání. Na základě zákona se rozhodnou dobou rozumní smrt autora, doba zveřejnění u díla anonymního, pseudonymního s utajenou totožností autora a díla kolektivního a doba vytvoření, pokud dílo nebylo v lhůtě zveřejněno.

#### **4.6 Dědění majetkových práv autorských**

Obecná úprava dědění je obsažena v § 460 a násl. ObčZ. Autorský zákon ji pak ve svých ustanoveních § 26 odst. 2, 3 a 4 doplňuje. Pro věci výslovně neupravené autorským zákonem se použije úprava obecná.

Zpomezi autorských práv mohou být předmětem dědictví jenom práva majetková (§ 26 odst. 2 AZ ve spojení s § 11 odst. 4 AZ). Pro právní vztahy mezi dědici, kdy zdědí majetková práva k dílu více dědiců, platí ustanovení § 8 odst. 3 a 4 obdobně. Uplatní se tedy úprava stanovená pro vzájemné vztahy mezi spoluautory. Podle § 108 odst. 5, týkajícího se změny zákona o oceňování, platí, že majetková práva, jako práva nepřevoditelná, se neoceňují.<sup>28</sup> Zákon pamatuje na případ odúmrtí, případ, kdy majetková práva nadobude stát. Tehdy je vykonává svým jménem Státní fond kultury České republiky, a pokud jde o díla audiovizuální, Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie. Příjmy z výkonu majetkových práv státu vykonávaných těmito státními fondy jsou příjmy těchto státních fondů. Státu připadnou také majetková práva dědice, právnické osoby, která zanikla bez právního nástupce. Ustanovení odst. 4 upravuje právní postavení dědiců autora, ustanovení celého zákona o autorovi, platí pro dědice, pokud z jejich povahy nevyplývá jinak. Nemohou dědit majetková práva spjata výlučně s osobou autora.

---

<sup>28</sup> Chaloupková, H., Holý, P. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 40

## 5. Licenční smlouva

Licenční smlouva v autorském právu jako samostatný smluvní typ je upravena § 46 až 56 AZ. Základním pramenem licenčního práva je zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících (autorský zákon). Jde o druh občanskoprávní smlouvy; pokud autorský zákon neobsahuje přímou úpravu, užije se úprava obecná občanského zákoníku. Úpravu podle obchodního zákoníku (§ 508 a násl.) nelze použít, protože tato se vztahuje pouze na předměty duševního vlastnictví průmyslového.

Licenční smlouva je zákonem definovaná následovně (§ 46 odst. 1):

*Licenční smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užit (licenci) k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném, a nabyvatel se zavazuje, není-li podle § 49 odst. 2 písm. b) sjednáno jinak, poskytnout autorovi odměnu.*

V tomto ustanovení jsou pojaty podstatné náležitosti licenční smlouvy; nutné je určení díla, projev vůle poskytnout oprávnění k užití díla a ujednání o odměně; jde o smlouvu úplatnou, ve výjimečných případech je připuštěna bezúplatnost.<sup>29</sup> Povinnost k užití může být dohodou stran vyloučena a smlouva tak může být sjednána jako ryze opravňující. Autor nemůže poskytnout oprávnění k výkonu práva dílo užit způsobem, který v době uzavření smlouvy ještě není znám.<sup>30</sup> Je nutné odlišovat poskytnutí oprávnění k užití způsoby známými k budoucím či nehotovým dílům, která vzniknou teprve v budoucnu; zde nejde o vzdání se budoucího práva, ale o nakládání s existujícími právy k budoucím dílům. Možno tak platně uzavírat smlouvy k budoucím dílům určeným konkrétně či obecně.<sup>31</sup> Pro nabyvatele oprávnění díla užit v rozsahu licence vyplývá ze zákona taky povinnost skutečného užití díla. Povinnost je stanovena dispozitivně, je tedy

---

<sup>29</sup> viz. dále str. 47

<sup>30</sup> § 46 odst. 2 AZ

<sup>31</sup> Kříž, J., Holcová, I., Korda, J., Křesťanová, V. Autorský zákon. Komentář a předpisy související Linde 2005, str. 156

možno se od zákonné úpravy odchýlit a samotnou smlouvou stanovit jinak.<sup>32</sup> V autorském zákoně je zakotvena zásada občanského práva, zásada neformálnosti právních úkonu, je ale učiněna výjimka v případě licencí výhradních.

Nově se podáním návrhu na uzavření licenční smlouvy myslí i projev vůle vůči neurčitému okruhu osob, tedy veřejný návrh. Jde o zvláštní právní úpravu uzavírání smluv, odlišnou od obecné úpravy obsažené v občanském zákoníku. Institut veřejného návrhu v současnosti upravuje obchodní zákoník v souvislosti se vznikem obchodních závazkových vztahů (§ 276 ObchZ). Souhlas s přijetím návrhu může být projeven i provedením určitého úkonu bez vyrozumění navrhovatele zachováním se podle návrhu, zejména tím že poskytne nebo přijme plnění, a to s přihlédnutím k obsahu návrhu nebo k praxi, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo zvyklostem. Přijetí návrhu je účinné v okamžiku, kdy byl tento úkon učiněn (§ 46 odst. 6 AZ). Původně se tato ustanovení měla vztahovat pouze na použití pro počítačové programy, ale s ohledem na fenomén informační společnosti platí tato zvláštní zákonná úprava pro všechny díla, a tak pro uzavírání všech licenčních smluv podle autorského zákona, což je bezesporu přínosem v případě zpřístupňování děl prostřednictvím počítačové sítě internetu či jiné sítě elektronických komunikací.<sup>33</sup>

Důležitou otázkou licenčního práva dle autorského zákona je rozdělení na licenci výhradní a nevýhradní, je tomu věnován § 47 AZ. Licence může být poskytnuta jako výhradní nebo nevýhradní, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Nevyplyvá-li ze smlouvy jinak, má se za to, že jde o licenci nevýhradní (§ 47 odst. 1 AZ). Zákon § 47 odst. 2 stanovuje právní režim licence výhradní; v případě licence výhradní autor nesmí poskytnout licenci třetí osobě a je povinen, pokud není sjednáno jinak, se i sám zdržet výkonu práva užití díla způsobem, ke kterému licenci udělil. Stanovuje se omezení samotného autora pro případ udělení výhradní licence, autor tak ztrácí procesní aktivní legitimaci podle § 41 AZ.

---

<sup>32</sup> § 46 odst. 3 AZ

<sup>33</sup> Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kolektiv Občanské právo hmotné 3 Praha: ASPI 2007, str.230

Jiným případem je udělení licence nevýhradní, kdy je autor nadále oprávněn k výkonu práva dílo užit způsobem, ke kterému licenci udělil, nevýhradní licence nebrání autorovi v poskytnutí licence třetím osobám. Udělování nevýhradní licence, vyjma smluv hromadných a kolektivních, je ovládáno zásadou neformálnosti, je možné ji poskytnout ústně nebo konkludentně. Platnost udělené nevýhradní licence před následným poskytnutím výhradní licence není dotčena. V zájmu právní jistoty nabyvatele výhradní licence lze doporučit, aby ve smlouvě požadoval ujištění autora o případném udělení, resp. neudělení licenci do doby uzavření smlouvy. V případě nepravdivého ujištění ohledně neexistence předchozí výhradní licence bude smlouva postižena absolutní neplatností (§ 47 odst. 5); bude-li se nepravdivost prohlášení vztahovat na předchozí licence nevýhradní, bude smlouva postižena podle § 49a ObčZ (omyl) neplatností relativní.<sup>34</sup> Smlouva, kterou autor poskytne třetí osobě licenci v době, kdy trvá výhradní licence nabyvatele k témuž způsobu užití, je neplatná, ledaže nabyvatel výhradní licence k uzavření takové smlouvy udělí písemný souhlas; v případě absence takového souhlasu půjde o absolutně neplatný právní úkon.

Otázkou odměny se zabývá § 49 AZ. Licenční smlouva je smlouvou úplatnou, výjimečně se připouští její bezúplatnost, pokud si to strany ve smlouvě sjednají [§ 49 odst. 2 písm. b)]; uplatňuje se princip smluvní volnosti. Odměna se neposkytuje za užití samé, ale za udělení oprávnění k užití, s výjimkou případu, kdy je oprávnění k užití nahrazeno zákonem (úplatné zákonné licence), a jiných majetkových práv. Autor díla, jehož dílo užije jiná osoba neoprávněně (tj. nikoli na základě licenční smlouvy či zákona), má vůči takové osobě obecný nárok na vydání bezdůvodného obohacení ve výši dvojnásobku obvyklé autorské odměny, nejde zde o nárok na odměnu podle ustanovení § 49.<sup>35</sup> Zákon stanovuje pod sankcí neplatnosti povinnost dohodnout ve smlouvě výši odměny nebo alespoň stanovit způsob jejího určení; stanovuje ale současně výjimky z této povinnosti. I když nebyla ve smlouvě dohodnuta výše odměny, a nebyl ani stanoven způsob jejího

---

<sup>34</sup> Kříž, J., Holcová, I., Korda, J., Křesťanová, V. Autorský zákon. Komentář a předpisy související Linde 2005, str. 157

<sup>35</sup> Kříž, J., Holcová, I., Korda, J., Křesťanová, V. Autorský zákon. Komentář a předpisy související Linde 2005, str. 156



určení, není smlouva neplatná, pokud z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít smlouvu úplatně i bez určení výše odměny nebo strany ve smlouvě sjednají, že licence se poskytuje bezúplatně. V prvním případě poskytuje nabyvatel autorovi odměnu ve výši, která je obvyklá v době uzavření smlouvy. Při sjednání odměny se přihlédne k účelu licence a způsobu a okolnostem užití díla a k územnímu, časovému a množstevnímu rozsahu licence.<sup>36</sup>

Kogentně je upraveno právo autora na přiměřenou odměnu v případě, že autor poskytuje výrobci záznamu licenci k pronájmu originálu nebo rozmnoženiny zaznamenaného díla (§ 49 odst. 3 AZ); toto právo je povinně kolektivně spravované. Odměna podle ustanovení § 49 odst. 3 je svou podstatou jiným majetkovým právem, které nelze smluvně vyloučit a systematicky by měla být zařazena k § 24 a § 25.<sup>37</sup>

V případě, že byla výše odměny dohodnuta v závislosti na výnosech z využití licence, je nabyvatel povinen umožnit autorovi kontrolu příslušné účetní nebo jiné dokumentace ke zjištění skutečné výše odměny. Ochrana se poskytuje ale taky nabyvateli; autorovi je uložena povinnost mlčenlivosti v případě, že poskytnuté informace byly nabyvatelem označené za důvěrné; autor je nesmí prozradit třetí osobě ani je použít pro své potřeby v rozporu s účelem, ke kterému mu byly poskytnuty. Nabyvateli je dále stanovena povinnost poskytovat autorovi pravidelná vyúčtování odměny ve sjednaných časových obdobích.

Pokud strany zvolí jiný způsob stanovení výše odměny než v závislosti na zisku dosaženém nabyvatelem licence z využívání díla, aplikuje se § 49 odst. 6, který zakotvuje právo autora na přiměřenou dodatečnou odměnu v případě, že dohodnutá odměna je tak nízká, že je ve zřejmém nepoměru k zisku z využití licence a k významu díla pro dosažení takového zisku.

---

<sup>36</sup> § 49 odst. 7 AZ

<sup>37</sup> Kříž, J., Holcová, I., Korda, J., Křesťanová, V. Autorský zákon. Komentář a předpisy související Linde 2005, str. 160

Na rozdíl od předchozí zákonné úpravy nestanoví autorský zákon ujednání o rozsahu udělení licence jako podstatnou náležitost typové autorskoprávní licenční smlouvy. Děje se tak v souladu s celkovým uvolněním autorského smluvního práva, oproti dříve platné rigidní právní úpravě.<sup>38</sup> Licence může být poskytnuta jako neomezená nebo omezená, a to omezená co do způsobu užití, množství, místa nebo času. Rozsah licence je určen smluvním ujednáním, pokud jej není, nebo je neplatné, účelem licenční smlouvy, nevyplývá-li ani z účelu smlouvy jinak, dispozitivními ustanoveními autorského zákona. V případě neurčení územního, časového nebo množstevního rozsahu ve smlouvě nebo dle účelu se má za to, že je územní rozsah licence omezen na území České republiky, časový rozsah na dobu obvyklou u daného druhu díla a způsobu užití a množstevní rozsah je omezen na množství, které je obvyklé u daného druhu díla a způsobu užití. Zákon upravuje vyvratitelnou domněnku, že licence zahrnuje i způsoby užití, které jsou předpokladem využití licence. Licence k rozmnožování díla tak v sobě zahrnuje oprávnění k pořízení rozmnoženin přímých i nepřímých, trvalých i dočasných, vcelku nebo zčásti, jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě, a pokud jde o rozmnoženiny v elektronické formě, jak ve spojení on-line, tak i off-line; a dále licence k rozmnožování díla zahrnuje i licenci k rozšiřování takto zhotovených rozmnoženin.<sup>39</sup>

Zákonem jsou stanovena jistá omezení nabyvatele licence; nabyvatel nesmí upravit či jinak měnit dílo, jeho název nebo označení autora. Omezení neplatí pokud bylo smlouvou sjednáno jinak nebo jde-li o takovou úpravu či jinou změnu díla nebo jeho názvu, u které lze spravedlivě očekávat, že by k ní autor vzhledem k okolnostem užití svolil. Toho ale nemůže nabyvatel využít v případě, že si autor svolení vyhradil i pro tyto změny a nabyvateli je taková výhrada známa. Platí to i při spojení díla s dílem jiným, i při zařazení do díla souborného.

---

<sup>38</sup> Tůma, P. Smluvní licence v autorském právu. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 51

<sup>39</sup> § 50 odst. 4 a 5 AZ

Za předpokladu, že to lze na nabyvateli licence spravedlivě požadovat a je-li to obvyklé, má autor ze zákona nárok na alespoň jednu rozmnoženinu díla z rozmnoženin pořízených nabyvatelem, a to na jeho náklady.<sup>40</sup>

K zániku licenční smlouvy dochází na základě obecných ustanovení občanského zákoníku nebo zvláštních ustanovení autorského zákona. Podle autorského zákona jde o právo autora na odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele (§ 53 AZ), právo autora na odstoupení od licenční smlouvy k dílu dosud nezveřejněnému pro změnu přesvědčení autora (§ 54 AZ) právo autora na odstoupení od licenční smlouvy nakladatelské pro neumožnění výkonu práva autorské korektury (§ 56 odst. 4 AZ) a také z důvodu smrti fyzické osoby nebo zániku právnické osoby (§ 55 AZ).

Prvním důvodem zániku licence podle autorského práva je právo autora na odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele (§ 53). Toto právo mu náleží pokud nabyvatel výhradní licenci nevyužívá vůbec nebo je její využití nedostatečné a tím jsou značně nepříznivě dotčeny oprávněné zájmy autora. Možnost tohoto práva využít ztrácí autor v případě, kdy nevyužívání nebo nedostatečné využívání licence je způsobeno okolnostmi převážně spočívajícími na jeho straně. Smyslem ustanovení je zabránit jistému spekulativnímu získání licence, které sleduje jenom omezení autora, nebo jiných osob v užití díla; jde o případy, kdy nabyvatel ve skutečnosti tuto licenci vůbec nehodlá užít.<sup>41</sup>

Jako další důvod zániku licence autorský zákon uvádí právo autora na odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora (§ 54); toto právo nemůže být smluvně vyloučeno. Autor dle tohoto ustanovení může odstoupit od smlouvy, jestliže jeho dosud nezveřejněné dílo již neodpovídá jeho přesvědčení a zveřejněním díla by byly značně nepříznivě dotčeny jeho oprávněné osobní zájmy; zákon stanovuje pro tento právní úkon nutnost písemné formy. Nabyvateli přísluší náhrada škody způsobené autorovým odstoupením od smlouvy. V případě, kdy autor projeví

---

<sup>40</sup> § 52 AZ

<sup>41</sup> Kříž, J., Holcová, I., Korda, J., Křesťanová, V. Autorský zákon. Komentář a předpisy související Linde 2005, str. 165

po odstoupení od smlouvy opětovný zájem na poskytnutí licence, je povinen přednostně nabídnout licenci nabyvateli, a to za podmínek srovnatelných s podmínkami původně sjednanými.

Pro případ zániku licence smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby zákon v § 55 stanovuje přechod práv a povinností na právního nástupce zemřelé fyzické osoby nebo zaniklé právnické osoby. Takový přechod práv a povinností může být samotnou licenční smlouvou vyloučen.

Zvláštním druhem licenční smlouvy je licenční smlouva nakladatelská, její úpravě je věnován § 56 AZ; jde o historicky nejstarší druh licenční smlouvy. Licenční smlouvou nakladatelskou je licenční smlouva, kterou autor poskytuje nabyvateli licenci k rozmnožování a rozšiřování díla slovesného, hudebně dramatického nebo hudebního, výtvarného, fotografie či díla vyjádřeného způsobem podobným fotografii, pokud nejde o užití díla v provedení výkonnými umělci. Zákon se v ustanovení týkajícího se licenční smlouvy nakladatelské věnuje jejím zvláštnostem oproti obecným ustanovením o smlouvě licenční. Taky nakladatelská licence může být udělena jako výhradní nebo nevýhradní; pokud chybí dohoda o charakteru licence platí, že jde o licenci výhradní, nejde-li o rozmnožování a rozšiřování díla v periodické publikaci. Dispozitivně je dále upraveno právo na autorskou korekturu a zvláštní důvody zániku licence.

Nabyvatel může dále poskytnout oprávnění k užití díla další osobě; jde o smlouvu podlicenční, upravenou autorským zákonem v ustanoveních § 48 a § 57. Nabyvatel může licenci postoupit pouze s písemným souhlasem autora; o postoupení licence a o osobě postupníka je povinen autora informovat bez zbytečného odkladu. Ve smyslu § 56 AZ se ustanovení týkající se licenční smlouvy užijí pro podlicenci obdobně.

## 6. Závěr

Mým cílem nebylo postihnout danou oblast vyčerpávajícím způsobem, s ohledem na možný rozsah diplomové práce to ani nebylo dostatečně možné. Snažila jsem se danou oblast zpracovat způsobem schopným seznámit mé okolí a možná i veřejnost se základními instituty a úpravou majetkového práva v České republice. Usilovala jsem se svou diplomovou práci vytvořit jako jistý manuál oblasti majetkového práva autorského. Doufám, že jsem se nevzdálila svým cílům vytyčeným v úvodě a že tak práce bude moci posloužit s jistým seznámením se s daným oborem.

Společenské právní povědomí v oblasti autorského práva není v současnosti na dostatečné úrovni. Společnost nepovažuje oblast autorského práva za podstatnou, projevem toho tak bývá taky množství nelegálních kopií zejména softwaru, filmů, hudby atd. U veřejnosti se v současnosti neklade význam nutnosti ocenění autorů za jejich vykonanou práci, za osobní projevy lidské individuality. Z tohoto hlediska si dovoluji oslovit povolané a volat po větší osvětě v této krásné, ale společností nedocenené oblasti.

V oblasti autorského práva lze spatřit neustále tendence přibližování se komunitárnímu a mezinárodnímu právu. Vyplývá to zejména z účasti České republiky v Evropské unii. České autorské právo se tak postupně stává plnohodnotným partnerem evropských právních úprav. Vývoj v oblasti majetkových práv autorských v posledních letech možno pokládat za pozitivní a to zejména s ohledem na neustále se přibližování právu komunitárnímu. Jde o právní oblast dynamickou, která se neustále v čase mění a rozvíjí a je tedy možno zejména s ohledem na prudký rozvoj společnosti, a to nejen v oblasti informačních technologií, očekávat další rozvoj.

## 7. Bibliografie

Dobřichovský, T. Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví, Linde 2004

Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007

Chaloupková, H., Holý, P. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007

Kříž, J., Holcová, I., Korda, J., Křest'ánová, V. Autorský zákon. Komentář a předpisy související Linde 2005

Knappová, M. , Švestka, J. , Dvořák, J. a kolektiv Občanské právo hmotné 3  
Praha: ASPI 2007

Knappová, M. , Švestka, J. , Dvořák, J. a kolektiv Občanské právo hmotné 1  
Praha: ASPI 2005

Telec, I. Přehled práva duševního vlastnictví 1, Lidskoprávní základy, Licenční smlouva, Brno: Doplněk, 2002

Telec, I. Přehled práva duševního vlastnictví 2, Česká právní ochrana, Brno: Doplněk, 2006

Telec, I. Tvůrčí práva duševního vlastnictví , Brno: Doplněk, 1994

Šebelová, M. Autorské právo, Brno: Computer Press, a. s., 2006

Tůma, P. Smluvní licence v autorském právu. 1.vydání. Praha : C. H. Beck, 2007

# PROPERTY AUTHORSHIP RIGHTS

## *Summary:*

Right of Authorship forms a part of Private Law and is *lex specialis* to Civil Law. It also belongs to Rights of Intellectual Property. Current form of Right of authorship is based on dualistic view on personal rights and rights in property. From subjective point of view, Right of authorship is formed by two subsystems and these are exclusive personal rights and exclusive rights in property. I focused on analysis of current legal regulation in the field of authorship and property rights and their place in the field of authorship as well as private law. This thesis is supposed to give an outlook on the issue of authorship rights and lead to understanding basic rights of authorship institutes and property rights as such. I am analyzing basic concepts in the selected field, the concept of author, author's craft, creation and content of the authorship law. I focused on individual ways of the use of craft, its characteristics and other property rights as well. I am also discussing licence agreement as a special agreement type used mostly in the field of property authorship rights.

The field of right of authorship, as well as property rights as its part, is still developing. Many revisions of Right of authorship in recent years, especially with the aim to bring Czech enactment to communitarian and international law, have been passed. One of the reasons is the fact that the Czech Republic is an integral part of the European Union. Czech right of authorship is becoming an equal partner to European enactment. Development in the field of property authorship rights in recent years can be considered as positive, mainly due to its need of conformity with communitarian law. It is an ever changing dynamic field and further development, taking rapid development of society into consideration, can be expected.

Keywords: author - property rights

Klíčová slova: autor - majetková práva